

1173

III

Opinions w. r. 1938.

1173 III

1766 2. 5 februarii.

N. Inn. 1173. III

In Convocatione Publica Universitatis A. 1766. Die 5. Februarii
Rectoratu Magnifico Perillu's Ulmi et adu' Rudi Dni M. Salomoni
Stephowski S. Th. Dni et Pfrs. Collegii Majoris, Seminarii Acade-
mico-Diuciani Praefecti celebrata
Quantum ad utrum deo vero ad scriptum emanatum in materia No-
velle Ordinationis Studii Facultatis Philosophicae, illud sapiendum
esse pacis et charitatis causa censuit Universitas, ampliusq. non
esse disputandum conclusit.
Ita esse, ac Libr. 1. fol. 1046. Concl. Univ. repeniri testor

M. Petrus J. Rydalski Phil. Dr.
et Pfr. interea Artistarum Decanus
Ac Universitatis Secretarius mps

Cf. Statuta nec non Liber promotionum Philosophorum Ordinis
in Universitate Studiorum Jagellonica ab anno 1402
ad an. 1849 edidit Josephus Murkowski, Cra-
covie 1849. pag. CLXXXI et seqq.

In Nomine Domini Amen

AC T L C X I O N C S nonnulla

Super ordinatione novella inclita Facultatis Philosophicae
a Quodam Professore

F A C T U M

Ut a principio rem ordiar, fatendum est, quod licet ordinatio Auditorum
compitanda fuerit de consensu Facultatis totius Philosophicae,
ac hunc in finem 4. Professores Eiusdem Facultatis sunt destina-
ti nempe M. Iacobus Kiegorwicki, M. Cla. M. Antonius Czer-
chowski Collegae Majoris Praefata Facultatis Regentes, necnon
M. Cl. M. Adamus Jagielski. & M. Cla. M. Iosephus Putanowicz
Collegae Minoris, ut illi providendo incremento studii Philosophici
et facta matura deliberatione, quid proficuum fuerit, in distin-
ctis schedis, per modum Projecti: libertatem relinquendo & aliis
Professoribus si quid necessarium visum ipsis fuerit ad porri-
gendum & conscribant, eas omnia si sigillatim conscripta
in Consilio apud M. Decanum Facultatis Philosophicae ter-
gant, ac tandem oim simul Delegatorum scriptis inter se
combinatis & trutinatis, necessariam ordinationem futuram in-
gropent, minus necessaria regant, quod tamen nō factum.
Nam in praefato Consilii Congressu, in residentia M. Decani, Cla-
rissimae DD Collegarum tam Majoris quam Minoris Collegii Pro-
fessorum Philo. Projecti tantummodo & via selectis aliis Con-
delegatorum descriptis Projectis, Illu. Putanowicz sui ipsius sen-
ptum p. quod modo ordinatio Auditorum dicitur & ratum ha-
beri voluit, uti & factum, nō tam consensu libero omnium
quam persuasione, quia tempus breve ad crastinam convo-
cationem S. Gregorii, & post cras imminet convocatio Univer-
sitarum, in qua dicta ordinatio intrusa, approbanda venit, nar-
rando, quod additus sit in fine praefatae Ordinationis tenor
ejusmodi. Statuimus quod singulis semestribus aethro & hyemali
extra deq. convocatio boni ordinis, in qua videbitur quid ab observan-
tia praesentis Ordinationis excederit deo reducaturo deo: et ideo
ob spem futuram, nolle velle aspersum praeburmus, quod idcirco
in crastinum, in Convocatione Facultatis in Festo S. Gregorii pro-
missum fuit, & ideo inquam, esto aliqua in praefata ordina-
tione, uti unius capitis & partus, contraria & a legibus aliqua
fuerint, ob spem tamen in Convocatione boni ordinis emendam
di. immutandi y eliminandi, patienter sustinuerimus, sicut in
convocatione Facultatis, ita in consilio Patrum & Doctorum, ac
postremo in Convocatione Universitatis anno currenti die 13
Martii celebrata nō contradiximus, effectum expectantes.

Cum tamen venerit tempus Convocationis boni ordinis die 15 Julii, spe-
rantes ad Convocationis prefata continebit puncta, nisi ex al-
mento studii Philosophici, ventilationisq; num sint bene ordinata,
emendationisq; predicta ordinationi novellae, per tamen sefe-
lit & promissio evanuit. Nam Illu. Dulanowski, alibi hac con-
mutatione Decanus Facultatis factus, puncta ad dictam con-
vocationem boni ordinis, contra Legem Facultatis, quia sine su-
ta & consilio illud Dm. Consiliarium Facultatis, motu proprio
extradidit, eadem diminutionem studii, fastum & superbiam et
augumentum & honorem studii, parentia. Inter haec autem pun-
cta fuerunt. Primum ad constituendum prodecanum, qui in acti-
bus Dm. Baccalaurei Disputationibus ordinariis praebeat
in loco Decani, tum ad assignandum aliquod Distinctionem
pro majori auctoritate actus, tum ad accedenda auctoritate
a Dm. Professoribus ad id oneri suscipiendum. Item ad as-
signandum locum & Distinctionem Dm. Regentibus, si aliquem
eorum vices Decani oblegatum Gra. absentiam in Lectoria superi-
ori obire contingit. Item ad determinandum de Distinctione Pro-
fessorum Facultatis Collegii Majori & a Decanatu, Item ad
solvendum actus quosdam Disputationum &c. & alia similia
puncta extradita fuerant. Cum tamen quo ad tertium punctum
maxima damna ac decrementa studii fore futurum. Nam
praesentia Decani, ob eius auctoritate, Majorum frequentia Pro-
fessorum & aliorum Hospitum post se habere potest, Magni
Itm. v. Extranei & cujuscumque alterius Prodecani, cum sit
Auctoritas tantum delegata, tantam frequentiam Personarum
non haberet. tum cum Decani Facultatis Honor in Universitate
ob magnam laborem, etiam non postremus sit, ac ideo non modo
in Facultate, sed etiam in Universitate de Jure locum habet
post Doctores Facultatum superiorum, nunc v. cum labor
Decanalis sit diversus, timendum ne et eius Honor & locus ma-
gno motu & strepitu quondam evictus, successively minuetur
& locus in Universitate Decanalis, ob diminutionem laboris
inferius transferat. tum etiam quia hunc Decanalem Honorem
una cum labore a condita Universitate tot Patres usq; huc
indefesse sine adminiculo soliorum, suaviter tolerarunt,
Idem Honor et Labor Decanalis sparis non gravis erat. Pro-
pterea Labor Decanalis inter alia merita primum & prin-
cipale fuit ad praeparandum Virum ab universitate, ad va-
cantias Collegiaturarum & alios ascensus. nunc v. cum la-
bor & Honor decem Decani, certe requirit ut et praemium
suo tempore dividatur, quo v. ad assignandum locum & Distin-

clorum Regentium nullius necessitatis y emolumenti e. Non
Regentes sunt natura Vice-Decani, quia omnes ex Decani,
Decanumq in Superiori Lectorio, & ubi in Facultate immedia-
te sequant. Decani autem ab actu ordinario legalis absentia;
p Regentes illius Classis quam summa tangit v tangerebat,
semper de jure supplere, & succurrere supplet, ac ideo nec locus
nec distinctorium in praefata convocacione boni ordinis con-
stitutum Regenti e' necessarium. Cum distinctorium p. Legam
nimirum & Tybardam p. a condita Universitate Regenti da-
tum, portare nec puidit nec pudebit, locum quoq. natura sua
in sua classe, ut eminentem Regentes habent, ac ideo nulla
e' necessitas ut occupent locum Decani. . . . Distinctoria
quoq. collegis majores y ex Decanis loco Tybardarum seu
Palliatorum Philosophicorum sericea, excogitata, factum e' sup-
bia p. quemadmodum id ipsum in praefata convocacione dixi
sapiunt, cum nullo in jure Universitatis y Facultatis fundent
sua nec nobis ipsis quidpiam novi excogitare licet, quod y
n' e' de jure y saltem consuetudine sine consensu superioris.
Praeterea cum id factum esse videt illo tempore quo visitatio
Papalis & Regia peragitur Bulla q. Papalis die Qua Julii p. telus-
simum Cancellarium Universitatis nostrae, ad ejusmodi visi-
tationem Delegatum publicata, expresse inquiri jubet, num-
in hac Universitate juxta antiquas consuetudines procedatur,
quod tamen post factam publicationem talis Bullae, impertinen-
ter, & cum lesione Delegantis, e' factum.

Quod vero ad ipsam ordinationem novellam pertinet, ipsam ex animo am-
plexor, ni ea cum praedictis Professorum Delegatorum a Fa-
cultate ad similem ordinationem consentiendam facta fuis-
set, a qua Professores & Delegati fuerunt & unus suae sen-
pturam pro rata habendam, usque instituit & ni praedicta
incremento studii & erronea foret.

Quod sit praedicta incrementum studii, patet ex multis mendis
emendandis in eadem novella ordinatione, & quidem quoad
studium Philosophicum, licet aliqua menda ex paucis nomen-
tis Lectorum p. ex quo multi Professores iam Regati absque
atione abire coguntur, & ad audiendas Lectiones, cum si
cas exaudierint compellunt, in ea comissa sint, ego n' enu-
mero, videant illi qui norunt & modernam Recensionem & an-
tiquam methodum, fatebunt, loco incrementi, decrementum
in studiis Philosophicis futurum.

Quod attinet scientias Mathematicas, ex quibus rite traditis, maximus
honor Uni-

Honor Universitatibus adferri solet, ea ad praescriptum Ordinationis traduntur sed defectuore, & sic sunt distincte in quatuor classes a quatuor Professoribus tradenda, acsi praedictus Cursus Scientiarum Mathematicarum ex Libro jam ad id parato, p. 17. expresso, a dictis 4 Professoribus legent. Porro cum hic omnes Scientiae modoprimum de novo condenda & erudenda erunt a Dominis Professoribus specificatis, quare quomodo hi Professores sua Theoremata probabunt ea firmabunt, unde suas probationes, sit aparet ea praemissis conceptis desument, cum omnes hi 4 Professores, unum modo suas Thecas inchoarunt, nec unus sua tradenda, aliter e communicabilis, cum aduersus data, cum eas de primi, istius de primi & 2di, illis derig de eorum unum Professorum, tam melius do quam doctrina modoprimum de novo colligenda ignorat, ac ideo praemissarum sapienter Theses in corroborationem sua doctrina assumere nullatenus pote, cum tamen omnes hi 4 Professores ad unum scopum collimare ferent. Euclides quoque in hac Universitate, a Perillustri olim Wladyslawski licet fluenter fundatus, qui summae damensum & totius Matheseos, ex quo omnes auctoritates Mathematicae suas probationes ad demonstrandas difficultates Mathematicas deducunt, tradit solet, in alui Universitatibus, per hac Universitate recentissimi hoc anno p. novellam Ordinationem e profugatus, ac ideo immediato semestri destituta nulla principia Geometrica speculativa, noviter venientibus & inchoantibus Mathematicis sunt tradita, & negata percipiant, vix hoc eam semestri hiberna speranda fuissent. Apparet, quod solo Euclidis, Geometria speculativa in Cursus Classe sua tradit. Certum e, sed quomodo & quando tradit quidem sed nimis succincte & breviter ac ideo obscure ac proinde cum nimis exiguo auditu in fructu, cum brevitae Doctrinae obscure parit, & obscuritas, ac p. Professores hodie explanabit, & elucidabit, post aliquod tamen dies de memoria auditoris evanescet. Certum e quod hac methodus Analytica conservet adhuc a modernis Mathematicis sed in illis Universitatibus, in quibus & copia & alacritas atq. aviditas studendi e auditorum, ac ideo pro qualicumq. capite breviter Mathesis ibi ab Auditoribus publice a Professore ex Libro Typis expresso legit, in reliqua qui cupit plura scire, magis ea, quae ex dicto Libro explicata sunt & alia praeterea intellegere, conducit competitorum, qui hanc & alias difficultates discipuli clarificent, & sic saltem aliqui discipuli, unatque Scientias possunt

liberacquirere. Præmo in Regno hoc in universitate hac Auditori & ora-
tori Professori applicantes se, pauperculi, expensas erogare n^{on}
habent unde, nec eam Professoribus Matheseos semina ex sub-
sisteret privatim ea omnia contritus congerere, quæ in Schola
publicè sunt in Lectione dicta, unde potius Auditor seducere
in Mathesi, quam instruere, ac proinde prædicta tam brevis
methodus. Docendi incrementis tui foret nociva. Eset tamen
et hæc methodus subsistere si per ordinem cursu compendia-
tum, ab aliis Professoribus singuli Tractatus Matheseos. In-
stinctas Lectiones dare & huius & præsertim Geometria. Je-
susata. Astronomia Urbis & Architectura ubi hæc siaderent.
Præterea ex dicto cursu Mathematico sunt in 4. Classibus disposito à 4. Pro-
fessoribus una die legendis aut lectis, nulla utilitas ac profectus
Auditori potest emanare, ex quo Auditor hic idem principis Ma-
theseos minimè imbutus, vult ois 4. Classibus discere, unde si-
mul dicit & facilia & difficilia, et ea quæ primo discenda
& ea simul quæ sunt ultimo discenda. Non aliter ac si cursus
Philosophicus inter 3. Professores distribueret simul, ut idem
Auditor simul Logicam, Physicam & Metaphysicam discant
ante se Metaphysica nequaquam inspiciam intelliget eadem
cum nondum calleat Logicam & Physicam. Sic prius fit in
cursu Mathematico moderno in quatuor classes. Diviso, ubi
primus arithmetica, Geometria, & Mechanica & alia,
Hic ostiam Perpetuam & alia, Hic Genie Ptolemaica
& alia, Hic Professor tradit, quæ classes si idem Auditor
discit, certe nequaquam necesse Mechanicam, Astronomiam, Geogra-
phiam & intellecta prius Arithmetica & Geometria elemen-
tari. Et hæc ob causam nunc duo tantum Professores habent
Auditorum nimirum faciens Geometria elementares
abote fundam. tei ad ois alia. Scia Matheseos & Geogra-
phiam, quæ interius oculari demonstratione. Nobis tantum
egere potest, reliqui vō duo Professores, n^{on} est possibile ut ali-
quando habeant Auditorum, sicut et nunc tantum. Discipulis
comesticos habent & quidem difficilis scia interit illi, qui
nondum est imbutus principii præquisitis ad binas dictas classes.
Insuper nec hic cursus ne p^{er} novellam ordinationem dispositus intra
bimennium, ut sonat ordinatio exadi potest, cum ipsum semper
sicut sit duorum annorum, & vera p^{er} memoratam ordinationem
nec unus annus statim comprehendit. Nam vacationes
Silentia diei sabbathi periodical, terminus quadragimale et
dies illegibiles p^{er} exceptis festis celestibus & beatis, & quædam interu-

Examinas Clares & admiſſendos in Colonicam aliquam Pro-
fessores, aut sibi sponſor, ut moris erat, nisi prius aſſent
Decanum & Consiliarios Facultatis, consensum aut te-
stimonium de eo accipiendo; cum tamen Patres bene no-
rant Professores, quos & quos tam in ſcā, quam in moni-
ſterio habeant sibi complacitum, ad Clares & ad Senioratū
aut miſſendos in aliquam Colonicam. Est quoque interverabi-
le prædictum Statutum extraneis Personis, præcipue Magni-
ficis Sicuti dicitur reddentibus eā studiū ad hanc univer-
ſitatem; nam nec Parentes poterant sibi, ut se sibi
eligere & commendare magnifico Rectori & Clariſſimo aut
Rectori Provisor, sibi bene notum & jam aliunde commen-
datum subiectum ad instruendos sui filios. Nec Magni-
ficus Rector poterat talis Parentis filium Professorem sui arbitrio
eligere, nec quisquam Patrem, ut sepe fit, postulatus Profe-
sorem commendare sine prævio consensu & commendatio-
ne Venerabilis officii Facultatis Philosophicæ, ac idcirco
hic Magnificus Dominus Rector & alii Patres Universitatis
suo velle, sed arbitrio & officii Facultatis, de lege,
quod sanctum subiectum ad erudiendos Magnificos commen-
dare tenebant; quod servitutum sapit. Et ideo, ad præsens
hoc præceptum a Patribus servabitur, quæritur num eam
successu temporis a sui Succedentis, & semp suam determi-
nationem & observationem habebit, num potius rita-
mentum? Igitur potius tale Statutum, quod malas conse-
quentias pot se habet & vix e observabile, eliminari. Et
Insuper nec communitas Domus Majoris imo & Universitatis
libera erit ab huiusmodi Statuto in sui electione sub-
jectorum, & promotione ad Collegiaturas, stalla, & Bene-
ficia imo ad vocaciones ad Collegia, cum prius tenebit
namistone petitionem in venerabili officio Facultatis, ut
tale testimonium illinc extrahatur, & tamen scire, ut quod
illi ipsi in eam officio Facultatis existente, curent vocato-
nem, ascensionem, Collegiaturam & aliud quidpiam emolu-
menti; quomodo illi ipsi, sibi met testimonium poterunt de
sui diligentia extrahere; nonne major debet fides toti Uni-
versitati & Communitati, quam illi in officio Facultatis
Personis. Non sententiam de illo Statuto sub Textu Statuimus.

insuper quatenus nullus Seniorum aut audier in superiori the
co. titula Persona de cum et nec Decanus n' potest sursum
hic, ille studiorum y alius Professor alius manens, in hac
illa Facultate aliqua audiat Lectiones, insuper nec scire
potest nam hic ille Senior in Schola Contubernio suu
y ille eam minus dicere Personae iuventutem commene
taverit, imo nec scire pote p Urbem y Suburbia de Persona
nullas Lectiones audiente, privatim tamen inter cives vbi
y Suburbia iuventutem informante, et tamen in hucmodi in
effectu esse videmus, cum inter artifices, tot advena Germa
ni y alii, qui nec jurisdictione Rectorale forsan noscere vo
lunt, filios eorum instruunt.

Qui quoque Statutum sub textu: edo Decanus aut alter consilia
riorum singulos Magistros de in Classes, singularum
Classium Facultatis Recentibus transmittent Itē dicit Re
gentes de hoc presentium ab eo ipso qui illuc concedit & ad
servandum tradere debuit, ille ipse primus n' servavit, cum tunc
dem futura commutatione factus Decanus Facultatis
ex collegio minorum conseribere y p se y p suum consiliariū
catalogos, eos distribuere Recentibus totā commutatione
neglexit, et cum advertent aliunde me circa hac maxi
me indolentem, circa ipsam limitatione Lectionum, pndie
pernegitū Exaltationis Sā Crucis & alii subsequentibus
diebus n' jam p classes sed generatim, catalogum audire
runt sed et minime postmodum Sā Crucis Auditores solius Ma
thaeos p Bedellum post finitas Lectiones stante silentio
Platonicos transmissit, sine ulla utilitate & lucro, cum jam
audire totaliter omnes fuerit, nec eam ut est nō fa
tum Statutum Professoribus nomina & cognomina au
ditorum sub quibus tales Lectiones sunt audituri pos
sibile erat per Recentibus post finitas jam Lectiones trans
mittere.

Et tamen inter alia hoc y maxime puniunt de emolumento
et profectu in Studiis auditorum, ad executionem vestro
deducendum erat, quod tamen p hunc ipsum qui nobis
illud ad observantiam tradidit n' e' effectuatū, imo nec
hac commutatione lucrū p nimirum die 29 Novembri
ad executionem adductū. Et nō circa hoc puniuntur
suis nec gheret, ego met ipse put in cenio tatear y motu

Dedi Anno 1764 Sancto Decanatu Illustri Jagiello, cum
in viderem n^o semel Lectoria vacua & Personas laureatas
ad audientias Lektionen obligatas, alias Domi^o stio sedi-
cas, alio tempore studiorum p^o Placitas decambulante, mo-
tus committens adne superfluum qd penes Universitate p^olini-
mi morantes p^o ut aliunde notum fuit nobis nullam Le-
ctionem, & iacuerit Facultate audirent, Petii itaq^o San-
cti Decanum, & aliosq^o ipsi faciebant, Illu^o Regenti,
proposuiq^o negotium hoc, bonum Universitati maxime
Saneens, inducens ex tali n^o applicatione Lectorum stu-
dii, ventura fore tempora, quibus Universitas deficiet sub-
jectis, cum tot Personae otiose recubant, nullas audientes
lectiones, & si aliquae reperiantur ex cursu Philosophiae
audiunt, quae eam ipsi Illu^o profane congregati oculis
suis n^o semel videntes, ita certo esse libere, q^osi sunt, de
ideo consilium meum dedi, ut nimirum Illu^o Decan^o
Facultatis pro tempore existens, Magistros & Baccalau-
ros in 6 Classes distributos respectivo Regenti in prin-
cipio, cujusvis commutationis, ante initiationem Lektionum
in catalogo porrigi faciat, porrectos respectivos cujus-
vis classes Regens convocet, ab iis audiendas Lektionen
in ea silant Facultate & arte, sicut sub quo Professor
At illi in animo audire exquirat, & annotet, annotatos
recitationis suis Professoribus transmittat, ut praedicti
Professores docentes suorum auditorum ita porrectorum
absentia in dies notent, notata respectivo Regenti trans-
mittant quos praedictus Regens quavis septimana & ad-
minimum quovis mense, die sabati post finitum actum
convocabit, Theas rendebit, negligentias & absentias anno-
tabit, easq^o Decano transmittet, ratione suorum defectuum
coram eo reddituri. Quo audito omnes pro tunc praesentes
modum hunc acceptarunt & projectus studiorum hunc
utillissimum agnoverunt, & ut etiam aliqua studii
Philosophici, n^o quidem in toto sed in parte fieret
renovatio, & praecipue Physicae experimentalis in Facultate
hanc inductionem ut fuisse in meo Projecto alias perrecto
& n^o accersato p^o h^o fieret, suagi, utq^o simul Magistri
collegiorum praecogitent, et ut in distincto sentio ad huc.

8
1
N
1
A nostri Algebraici quæ maximè mentes confundunt me-
moriam enervant magis adjuvant. Quid ad hæc dicent ad-
versarii nostri hæc artem callentes, quid amici, quid illi
qui hanc artem saltem ex auditu noverunt cogitant,
inferent sine dubio quod artem hanc ignorant. Academici
et rationes illas eas præcipue inveniunt. Insuper sine fractu Al-
gebrae apparitione ad Mathesim integra Mathesis
tradat, & tamen in classe sua Tractatus Mathematicorum
ipsa quod algebra ad docendum est præcipua, recte recens
fuit ac si quibremus docere quidem ipsam scripturam
sed formare characteres illius scriptura prohiberemur
ac ideo sciret quidem speculative scriptura ille Discipulus
sed formare characteres ignorabit. Hoc idem fit in præ-
ordinatione in qua præposita est Algebra ad docendum, &
nota algebraica nulla tenus in docendo suas Ma-
thematicas applicat. Rati quæ mentes confundunt & non
confundunt mentes tot Planisimorum viri & hanc
artem Academiæ, hanc partem optime valentiam
& suis Discipulos sed ipse meis oculis vidi, & etiam sine
viri etatis, docentiam: potius, duo tempore illius audi-
tioni mentem magis confundent illa nota algebraica,
cum eas casu voluerit legere, quas ultro ignorat, quæ
modum eas legendi a suo Magistro non accepit. Memoria
enervant mentes juvant, quæ legenda, breviter scripta citius
percipiet quam prolata, porro algebra Propositiones Mathe-
maticas breviter proponit breviter probat, ac ideo for-
mularum algebraicarum præcepta citius sunt quam altior
textus; in ista enim unus versus, non raro implet alibi præ-
cepta; ac ideo præcepta breviter facti formula algebraica,
eas poterit sibi postea præcepta algebraica volunt
in multa verba discursive resolvere. Mito alias rationes,
cum illius potissimum gratia hæc scribunt, qui ea
censet bene posse
Hæc doctores ad disputationem Sectionum Mathematicarum
in prima classe proposuit arithmetica Logistica & deci-
male et mirum est quod principian lib. & 1mo in prima
Mathesim salutantibus discipulis, loco principum ad

ad dicenda proponat, cum in hac parte ordinari potestas
brevis arithmetica n^o p^o se sed ex accidenti, cum Logistica
et Cicimatis, p^o acquirat fundamentalit^r additioni
subtractioni Multiplicationi dec^r regulas cum Logistica
& Decimali in ipso fere sine proponat, cum habet una
Astronomo altera Geometria Practica tantum e^t necessaria
Euclido itaq^{ue} unde p^operet audire additione subtractione
plus difficiorem numeror^{um} Locutione^m & Decimalem
cum n^o dum sit Additione^m Subtractione^m de numeris
simplicibus multo faciliorem; & tamen exime e^t octunda
in Mathesi semper a faciliore ad difficiliorem proceden-
dum. Respondet, ut opinor, q^{uod} arithmetica simplicior
tradit ab alio Professore in integris & fractis. certum e^t ea
tradi^t a distincto Professore & quidem extra cursum Mathe-
maticarum, & quomodo inter cursums disposita? cui is
desit principalis pars arithmetica in qua n^o modo pra-
ctica sed & Theoria ars numerandi omnino audire
proponenda; quomodo p^o salva dignitate illius Professori?
ille arithmeticus hora sua docens arithmetica ha-
dere poterit Theoriam & praxin simul cum ille antea de
Theoria dubito nunc audiret, cum ille naturam proportionu^m
ignorat. sed dicit iterum e^t ad id muneris data distin-
cta Lectio arithmeticae Joannis de Muris. Miror valde
Euclidis sat necessariis principiantibus, Lectiones quor^{um}
sexuales exstarent, quia antiquitate^m olent & arithmeti-
ca Joannis de Muris novitate^m sapit, quae p^orisfallor, vix
tempora Artis n^o tetrahit. Sunt itaq^{ue} nobis multo clari-
or^{um} ad hunc Theoriae Practicae arithmeticae publico
communicati p^o quos n^o enumeror^{um} ex quibus et Praxis
Theoria bene haberi potest, necessario audire^m ulterius
Mathesi se applicante a^lte omnia proponenda. Genig^o
certum e^t hanc Lectionem arithmeticae communia^m a^l
distincto Professore, et necessario tradi debet propter Cla-
ssum alumnor^{um} hora sua. Sed quomodo Magister v. Bac-
calaureus cum suo Discipulo eam audire poterit? et
tamen sub titulo Cursum^{um} Mathematici non audientis
vix eam Magistro talen^{tem} sciam sub Professore Cursum
Mathematici audire, quam sub Professore arithmeticae

nude trahente. Insuper Arithmetica in cursu Mathematicos
habet solita prætere debet eam cognitione notarum
algebraicarum cognitionem numerorum copiorum & ra-
tionalium algebraicarum ut sic in alteris partibus
uti in Geometria Trigonometria &c. eas uat applicare.
Non est itaq; faciendum p plura qd non potest p pauca
idem Professor cursus & arithmetica simpliciter & arithme-
tica numerorum figuratorum & proportionum ac simul notitia
notarum algebraicarum imo & illas o. lauter species
Logistica & Decimalis bene in Tractatu Arithmetica
ex professo habere & docere tenet & debet. Nonne inquam
necesse facere p 3 Professores quod unus facere solet,
ac ideo n. c. ultro horrendum tempus hac in parte in Logi-
stica & Decimali cum ordinari sit quod Magister
tradens arithmeticae quancumq; re. tenet tenet insti-
tute audire sive privatim sive publice & arithmetica
Logistica, cum nec ego nec ille qui tales dispositiones
cursus fecerit unquam hanc sectionem audirent, nec alii
hucusq; Mathematici eam publice peperunt, sed privatim
et de magistro, ut eo quoq; item faciendo sit Professor
impossibilis, & ipse Dispositore prefata ordinatio-
nis in hac parte Logistica erudiverit et hucusq; con-
gratia Dei in ea erudire n. cesso. Nec eam horrendum tem-
pus losses in Decimali, ultro huc cognita arithmetica
communis facile aliunde pariet, imo, cum Geometria
Practica habeat in ea ex professo hanc re. quicquid
instillare tenet.

Geometria Theoretica. Hæc una cum arithmetica, quam sit neces-
saria patientis fundamentis Tyronum nemo n. videt, atq;
Scientiis fundamentum præbeat unus omnium sensus.
Cum ero iustissimus & innocentissimus Euclides cu-
jus Elementis nescit quare de ratione extra munia hujus
Universitatis exulaverit et ex Lectorio propulsatus
fuerit, qui ab omnibus Universitatibus acceptatus, tot
operibus explanatus, et in dies typis recenset & publice
præ. cursum & privatim ubiq; legit & recitat & saltem
demonstrationes eius probandi eam allegant; autem qui sub-

indio cuiusvis fuisse a foras e' notus. Ac ideo mirum
e' cur hic author postpositus ex schola Mathematica eli-
minat qui optimè præter Geometriam Theoreticam quæ su-
cinctissimè & non tam ordinate ringit unum ex aliis nec tam
præcisè quodere potest, a' facillimè ad altiora à notis ad
conspicienda sicut faciunt dicta Elementa Euclidæ. Quæ cursu
a' distinctè Proficere tradi potest, & sic 4. Professores, Curator Ma-
thematici tuto citarent eundem Propositiones ad firmanda
& stabilienda sua Theoremata. Valeat ergo Geometria The-
oretica n' contraveniens uti' necessaria sed & aliis Proficere
distinctè tractat et Euclidæ priorum Librorum, id est, si
bit, rejectis eadem Propositionibus illis, quæ sunt conversæ pro-
positionibus & inde in auditore multo majus etho. lumentum spe-
ralimus quam ante, cum duplicata ejusdem repetitio
ut hodie ab initio studentis maxime necessaria, jam impressi-
onem rerum adfert quam una de Geometria Theoretica ad
placitum & minus forsitan ordinate & intellecte collecta.
Cum vò tractat Geometria Theoretica & hic statim post ~~ea~~ Trigonomet-
riam planam prætermissa e' Geometria Practica
miror, quin Theoria nautæ debeat scire Praxis & quid
in cursu omnino n' prætermittenda. cum hic idem aucto-
r docendo principia ex eadem Theoretica facili-
us perveniet & saltem interet. Sollemnia Practicæ
proinde hoc in passu delectuosa Clavis ista erit. sed
erit forsitan ut infra in statutis. Professor Straton-
vianus tenet ex Professo Geometriam Practicam tra-
dere ac ideo bina de eodem lectio tradi n' debet. Respon-
det quidem sed extra cursum, extra dispositione' Ordi-
nationis, imò extra introspectione' Facultatis Phi-
losophicæ, sed in cursu omnino reperi debet. Certum
quidem e' quod Professor Stratonvianus tenet Geo-
metria Practicam, juventuti Academicæ una cum
experimentis in campo demonstrare sicut ætatis quædam
his in campo demonstrat, sed. Post hoc Stratonvi-
anus n' obliat ad Lectione' hanc quotiè & interro-
anno, sed antea ætate, id est, semel in hebdomada, sicut in

et ut hanc Perspectivam calculet Pictura Geometrica & Architectura.

Astronomia quoque Speculativa & praesertim Theoretica, quae nunc videtur in qualitate nunc calore, sed simul in quantitate huius diebus varietate reperitur, sicut in diebus in exteri novae observationes, ita eam vix nunc indicat novae hypothesis, ac proinde doctrina de eis vix breviter tractabilis. Tractet breviter, parum aut nihil doctrinae ipsae tanget, cum ipsae innamini huius innumeras indices Astronomiae, praesertim tantarum speculationum, ut nobis ob defectum observatorii nullam observationem habentibus faciant dubitationes & innovantias. Partem igitur hanc Astronomiae sine cui tractare conformiter modernis Astronomis seculi minime scientibus ab illis, & in hac sua versatis reputabimus.

Præter forsan sunt Theorica Capini & Wolffii ergo illa sufficient. Duo sufficient quidem, sed non integra, et ex integro nec sola sufficiunt aliquibus in particulis & non tota. Nam post Wolffium perhibendum est, cum nunc fuerit Astronomiae observatorum & Capini & Wolffii. Libri extant Astronomici Theorici multo ceteris a prioribus. Ab anno 1759, ad 1764 quanta diversitas in Astronomiis facta sit, præter alios præterit, Libri priorum anno 1759 mi de La Caille & posteriori 1764 mi de La Lante, qui duo Astronomi licet in quibusdam conformes sint, multo tamen differunt in numeris aliam in hypothesis & ceteris, ac proinde compilatio Theorica ex Astronomiis nunc non una sed pluribus huiusmodi præcedentibus sed et præteritis, cuius uno & præteritis annos congruenter & faciunda. Quomodo ergo hic Professor Libenionis ætatis huius poterit tantum brevis tempore colligere, qui vix et ne vix ea legere possit brevis tempore & sufficiens, ac proinde conducendum. Bene legat Astronomiam huiusmodi in cursu ut novella ordinatio loquitur, sed ea ab alio Professore distincto clarius & lucius extra cursum continuos tractet, ut si Auditor sumptus aliquodumque in Astronomia ex dicto cursu, facilius ea percipiat in Lectione novissima a distincto Professore cum Libenionis hypothesis allegata, sine & resolutione necesse in Geometrica & Trigonometrica demonstratione in solida sui & aliorum observatione necesse in calculo Logistico, Tabularumque motuum Cælestium, Recensitionem Astronomiae applicatione, tractabunt, cum huiusmodi theorema inter alia, maxime huiusmodi & clare facit universitates.

Ex ranges ut totos videmus legimus & audimus
Brevitati succedendo de illa classe solum differere sed iterum quod
non solum tam brevis semper eam estimamus et diligenter
Professores poterit hoc omnes & tractatus placere & proficere, cum
illa Architectura militaris vix multo anno, civilis quoque
vix altero anno perfici potest, ob tot tantasque figuras deline-
ationes, quae in his partibus habentur. Potius ergo Architectu-
ra militaris & civilis a distincto Professore habere & sic & au-
ditum emolumento est & universitati honori & utilitati
Regni.

Quod vero mentio fiat in praefata orinatione Tabula de motu
caelestium, ut nimirum de illis, distincta doctrina per Sectionem
habetur, miror compilatorem talis orinationis, suumque modum
suum cum esse Mathematicum, non sciri Tabulas has nasci
ex observationibus & hanc per hypothesis & istas per Geo-
metricas demonstrationes corroborations, ac tandem hac utaq;
fundata in volumen numerorum distributione in annos tam an-
tractos quam subsequentes, nonne bene sunt Professorem tradi-
torem Astronomiae Theoreticae, tenere applicare has & alias Ta-
bulas suae doctrinae motibus caelestibus. Alias tenere Professor
astronomiae Theoreticae tradere de motibus Planetarum, non tamen de
doctrina de motibus eorum, quod est aliusmodi. Quae quidem in uni-
versitate in Orbis tractat, talis Lectio Tabula motuum caelestium.
Extant Tabulae motuum per Cassini & applicantur, in dictis ac-
curatissime Astronomiae Theoriae Practicae, quemodo autem Tabulae
ipsae docerent, si non docerent simul & Theoria motuum Planetarum
Imo igitur audis, imo audiunt astronomi dari modum doceri
Tabulas caelestes sine applicatione ad motus Planetarum & sine
praemissa Theoria de motibus Planetarum.

Ac proinde ut quid haec multiplicatio, ubi nulla in modo est necessitas,
si tractat in lumen Theoreticae, ille ipse Professor sicut docere
applicare Tabulas praedictas, ad motum Planetarum cursum
viam simul explanare, quod aliter fieri nequit, aliter est ista
methodum tradendi Scientiarum Mathematicarum. Imo hoc
solummodo Professor ex vi professionis & institutionis accipit
Astronomiae Theoreticae modernis & aliorum observatio-
nibus accommodata, sed quod imo omnino tenebris &
vanis praedictarum Tabularum praefata de motibus doctrina
applicare.

Antimetrica proportionum quae Joannis de muris vocantur, anti-

antiquitas & antiqua ex suo Authore & Auditori licet nec-
cessario ab illo tamen antiquitas non appetibili, nova tamen
ordinationi insensibilis minor. Cum Author ordinationis re-
cti antiqui nova omnia sult doceret tamen cum antiqua
antiquitati Authori Sectione novam fecit, interque nova pri-
sult, ideo infalliter eam novam supponit, quam tamen in
nulla universitate huius temporibus legi audivit. Sed loco illius
arithmetica Generalis & Specialis speculativa Practica tra-
dit, ut tot volumina testantur, & Joanni de muris ubi nega-
git, sed si res est de musica quam hic Author nimis abstrusa
habet, quare ergo in cursum praefato praetermissa est musica
qua eam est pars systema. Hic Mathematica
In fine dispositionis Sectionis Mathematicae addit: Geometria Pra-
ctica ab huius intra annum delebit. Bene mihi sum persuasum
non ignorare auctorem ordinationis novae Geometriae Pra-
cticae est Professione Mathematicae Generali ac aciem Strati-
ca Vin de Republica & de Literaria meritis sumis, ideo in cen-
su annuo Plus marcam ordinationis, ut talis Professor
legat hanc Sectionem semel in hebdomada & aliquoties
de dextate experientia Geometrica in campo invenit
praesentet, quod eam sit ad quam rem inspectores con-
stituit Magnificus D. Rector Universitatis & Penitus Praepo-
situs S. Floriani protum existentes ejus Patrona talis Pro-
fessionis Domum Collegii Majoris Universitatis, ad quam
solan spectat eligere talen Professorem, non obligat, ut in-
stantibus & tantum temporis spatium praedictus Professor
Geometriae Practicam omnino finiat, Cum nemo pu-
dens, Lectorem semel in hebdomada legente habere
poteat ut intra tale & tale spatium suam Sectionem
extradat, cum impossibile sit brevi tempore Scientiam
hebdomadalem & non diurnam perficere, prout eta-
cto nec ordinatio, nec Curator nec Magnificus Re-
ctor & Penitus Praepositus S. Floriani uti Patro-
nes, nec insuper V. Communitas Collegii Ma-
joris uti Patrona praedicta Professionis ubi hanc Statu-
tionem Professionis obligavit, ut intra annum praedictum
Stratovicam Professor omnino suam Sectionem finiat

Et tamen cum Pilator praedicta Ordinationis inultum habendo su-
in Lectorem Strathovianum, imo nec ipsa Facultas Philosophica
pauca hanc Lektionem nunquam Strathovianus Professor accipiet
in Convocatione Facultatis ad aliquam inspectionem v. dissoluti-
onem hoc in puncto tenet ut vult sua Ordinatione, nec ut ille Proce-
dram Praedictam intra spatium Anni indispensabiliter finiatur, stringere
statutus hanc. Et si illa stringit augeat eadem praesentis majorem
cum gratia hanc ar. ^{et} dies n. tenet dare, ut hunc aliam ex
in munere Professorali Distinctam tradat & legat indices.

Infero itaq. & ex dictis concludo Cursum hunc ex sua inspecta Ordinatione &
Disposicione in aliquibus manere in aliquibus supfluum & ideo cronae
expositum esse curat itaq. cursus Mathematicus interiori hest
& succincte ut vult ordinatio sed numero pauciorum Tractatum
repositis nimirum aliquibus Tractatibz a Distinctis Professoribus
legendis, currat inquam sed p. unum dumtaxat Professori bi-
de die docente ut alma universitas & sui coene anno Domini 1757.
dictus Martii Declaravit, sed quatenus alius Professor Mathematicus
eundem inchoet priori interiori reliquos Tractatibz p. n. p. sentendo ipse
tempus finiendi explanante p. hoc fore modo quo cursus Wladis-
lavianus tractat, sed currat Grinssa semper p. iuxta tenore
Oratio Coenae Principiatura seu sermone huius de Mathesi ali-
vo Professoris Mathematici alios Tractatibz v. in cursu n. reperibz
v. licet reperiant sed hest & sunt publico necessarii claris &
Distinctius tradant. eo fore modo quo in Sacra Faculte Theolo-
gica, licet cursus duplex a suis Professoribz triennio v. biennio
tradat, nihil tamen officit, qd eandem illi ipsi Tractatibz ex aliquo
specifico cursu desumpti a Distincto Professore legant. & si
Mathesis & auditoris emolumentum to & Universitatis honore.

Regni Vrbis & Regni Vrbis hac in parte suo tempore erit.
Dispositio autem Sacrae Mathematicae siquidem Imman. iulii calis.
simi olim Andrea Latuski Episcopi Cracoviensis Ducis
Severis, Universitatis nostrae Cancellarii p. 4. emeritos Patres
Matheseos Dips. Collecta & tandem Anno suprafato 1757.
similis ab eisdem Mathematicis in Convocatione totius Univer-
sitatis porrecta, licet sit acceptata, quia tamen ad 22 species sit
extensa & ideo nimis proluxa & quia n. omnibz omnes species
Matheseos sunt necessariae, ac ideo nec eas omnes appetant
censere placendum fore & qui auditori. Propterea Cursum Ma-
thematicum in suis Tractatibz minuendus & abbreviandus esset
itaq. popet cursus quo ad suos Tractatibz iuxta normam Cursum
Mathematici in Universitate Viennensi legi soliti apurnen-
ti Matheseos seu elementa Mathematica clarissimi Viri de la

de la Taille in Universitate Parisiensi Matheseos in Collegio Intra-
nario Professoris jussu augustissimi. Catani explanante.
Nimirum Arithmetica integra cum suis speciebus intermixta
Algebra Geometria Trigonometria utraq' Astronomia similiter
utraq' demum Optica cum suis speciebus & tandem Mechanica
prout defacto ad eundem ibidem tractat. n' alligando. tamon & ne-
cessitando Professorem ut omnino hunc & n' aliam authori
in cursu suo Mathematico legat, sed potius ad normam ejus
cum aliis Mathematicis pro sui velle uti materia. reliqua
vò partes Matheseos quæ in prefato cursu n' reperiuntur
à distinctis Professoribus perfectionandi sui ipsius gratia ne-
cessitate cum omnes sectiones exaudierint. s' sint pauci
alii hunc tradant uti Elementa Euclidis, Geographia, Sphaerica,
seu Gnomonica, Chronologia seu computus Statica & alia
species practico-speculative, architectura civilis & militaris.
imò si videbitur p' altatas jam rationes etiam Astronomia
Sphaerica & Theonica à suis Professoribus continuo legari ex-
planentur cum hæc in cursu omnino breviter tradi debebit.
hic autem ad applicandam Tabulam motuum experientis sui
v. aliorum Astronomorum adducendis.

Præterea Tamen satis neque, quod p' ut continuo fit illi sepe sine
Lectores Mathematicos disponant, qui eas parum & novæ
runt easq' tradendi methodum vix audierint. Unde sepe
fit ut ei Professori p'mittat talis lectio accipienda Mathe-
matica cum ille vix satisfacere potest. Itaq' hoc in puncto ju-
stus & convenientius est ut p' notatū fiat. injuria au-
thoritatis Facultatis. Sectiones apud ordinariū Mathematicos
prout eam illius jura volunt, privatim anticipando Con-
vocatione Facultatis p' dictum Ordinariū distribuant suo
tempore in convocatione Facultatis clare à Professore respec-
tivo promulgandæ, sed ordinarius Mathematicus
bene quatuor subjectorū Mathematicorū illis tales instilla-
bit sectiones tradendas, ad quales eorundem sigillatim Profs-
sores idoneos censebit. In alii vò disponendas n' e' præci-
pitandum cum hæc tempus dabit necessitas & expen-
tia suppeditabit.

Reasumenda quoq' e' Cō. Facultatis Philosophicæ in Convocatione
Universitatis approbata. circa auditores Mathematicos cum hu-
jus mantenentis incrementum in his Scientiis auditori e' allatum.

lectionibus nullo ulterius ad limam ponere. Dispone Lectorum
 Libros sicut & ibi aliquos p. novis) ut Phil. B. Alberti magni
 sint appositae, immo et aliae minus utiles ut Historia Phil.
 cum haec absq. explicacōne in paratis jam ad id Libris ad
 auditore facile legi possunt.

Volo introspicere Capitantes actum Philosophicos, in quibus
 soluta e' via Professoribus p. novella Ordinaōe ne infra clas-
 sula hora 12 meridie Disputatione prolongent. Ac ppter ea
 saepe fit qd Professores praesertim posteriores, secus sine ulla
 proposito argumento, ob elabentes meridiem recedere debent

Volo etiam repetere cur tempus quadragessimale & dies Dominica
 in quibus unam orationem p. contingit p. novellam
 Ordinaōem ab actibus ordinariis se dispensatur, ob ali-
 quas & aliquando tantum exercitationes Lunares absolventes

Quod vero additur sit in p. f. Ordinaōe ut p. mathematici
 p. p. ad Disputandum in actibus ordinariis in Lecturis su-
 perioribus extrahant, nec hoc ad Opus veniat & observat cum
 & nunc potius p. p. & ex tractatu de Celo p. p. Immo
 multo alia in ista Ordinaōe expressa minime verificari vident
 cum ad executionem n. sunt deducta nec deducunt. Nec can-
 verificata e' posterum Ordinaōis puncta de Convocatione bo-
 ni Ordinis ut supra insinuati, quae sicut fuerit debet tem-
 pore extrahi n. tamen ea in p. f. Convocatione ventilabant
 una convocatio boni Ordinis exercebat circa incrementum studii & in-
 promotionem nunc ea quae in Ordinaōe scripta observant de-
 mandant, sed tantum ea quae y diminutione studii p. uti de triller-
 diis quibusdam actibus ordinariis p. de sup. fluo maris y de lon-
 gitudine. Nolomnan haec insinuare est eam mea maxi-
 me intentum & munimen sit uti primi Regentis p. d. f. fa-
 uet. si ne illis quos toties commoneo volendo, nihil effectus ad-
 fiant.

nam itaq. p. p. si talis fuit Ordinaō in Lib. Decanalibz incul-
 to p. p. n. f. p. p. Ludibrio exposita, prout nunc dum Typi
 publici iam e' p. mandata, quam jam certo diffidit e'nt

conferre
 neco n. p. p. p. p. p. p. nec etiam alicujus vande ja-
 stantia causa, sed p. p. defendendi honoris, tam matris
 meae universitatis, quam Facultatis Philosophicae gratia
 excludendo ulterius emergendis malis sequenti viam, con-
 scientiose scripsi, deus vram Deo meo & angelis ejus in
 extremo iudicio rationem p. p. reddiderim, ad cuius majorem
 honorem & studiorum incrementum omnia cedant.

